

Beleid m.b.t. de Veilige Kerk in de PKN kerken van Hendrik-Ido-Ambacht

Voorwoord

De PKN kerken in Hendrik-Ido-Ambacht hebben in november 2023 de commissie Veilige Kerk ingesteld om te komen tot een protocol voor het aanstellen van vertrouwenspersonen. De commissie heeft naar aanleiding van de bestaande aanbevelingen onderstaand document opgesteld. Dit document bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Aanstelling en inzet van vertrouwenspersonen.
2. Het profiel en de taken van de vertrouwenspersoon.
3. Meldprotocol als handreiking voor vertrouwenspersonen bij melding.
4. Model overeenkomst van opdracht m.b.t. vertrouwenspersoon.
5. Aanbevelingen

1. Informatie: achtergrond en context

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Dat betekent een gemeenschap zonder (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, intimidatie of dreiging.

Het (blijven) werken aan een veilige gemeenschap of kerkplek is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dat houdt in dat de leden elkaar met respect behandelen, dat degenen die speciale taken en opdrachten (ambten) vervullen, zich bewust zijn van hun positie en onderkennen dat machtsverschillen in de omgang met anderen een rol kunnen spelen. Dat geldt voor zowel professionals als vrijwilligers.

De kerkenraad van elke gemeente of kerkplek dient zich bewust te zijn van het feit dat een veilige kerk vraagt om plaatselijk beleid en uitvoering daarvan in de praktijk. Een belangrijk element is werk maken van preventie. Dat bestaat uit: doordacht vrijwilligersbeleid, de aanstelling van - bij voorkeur twee - (gemeente)vertrouwenspersonen in een kerkplek of (ring van) gemeente(n) en de introductie van de VOG.²

De landelijke kerk biedt een aantal handreikingen aan ter ondersteuning van effectief preventiebeleid. Zoals ook dit document dat gaat over vertrouwenspersonen.

¹ Voor deze vrijwilligerstaak zijn verschillende benamingen in omloop geraakt, zoals interne, plaatselijke of gemeentevertrouwenspersoon. Tevens bestaat de mogelijkheid om een of meer externe vertrouwenspersonen te benoemen. Dit zijn doorgaans professionals; zie hiervoor onder andere www.lvvv.nl. De keuze is aan de kerkenraad.

² De introductie van de VOG voor pastorale professionals en vrijwilligers die met bepaalde groepen werken, is door de generale synode in november 2019 aanvaard. De VOG kan pas verplicht worden gesteld wanneer hierover in de kerkorde een bepaling is opgenomen; dit is thans (begin 2024) nog niet het geval. Het GCKO heeft wel een voorstel gedaan voor VOG en vertrouwenspersoon. Tot nader order wordt wel aanbevolen dat vrijwilligers die met kwetsbare groepen (zoals jeugd en jongeren) werken, een (gratis) VOG overleggen.

2. Over aanstelling en inzet van vertrouwenspersonen

Het is van belang dat vertrouwenspersonen bekend zijn met de gemeente of kerkplek, zodat ze weten hoe het kerkelijk leven in elkaar steekt. Ze behoren niet (meer) tot de kring van kerkenraad en/of taakdragers, zodat ze vrij en onafhankelijk kunnen handelen. Dat komt hun betrouwbaarheid

voor kerkleden die contact willen zoeken ten goede. Dienstdoende predikanten komen daarom niet in aanmerking voor deze functie. Sommige kerkleden zijn door hun professe extra bekend met het thema 'sociale veiligheid', zoals mensen in het onderwijs, de zorg of andere vormen van dienstverlening. Dat kan een voordeel zijn.

Vertrouwenspersonen werken in opdracht van, maar niet namens, de (algemene) kerkenraad. Zij kunnen dan ook onafhankelijk van de (algemene) kerkenraad handelen.

De (algemene) kerkenraad voert een transparante wervings- en selectieprocedure voor deze functie. Vervolgens wordt een overeenkomst van opdracht voor deze vrijwilligerstaak afgesloten (zie model onder 5). Daarnaast worden afspraken gemaakt over op declaratiebasis te vergoeden kosten, zoals reis- en trainingskosten.

De vertrouwenspersonen verklaren zich door de acceptatie van hun functie akkoord met de inhoud van de gedragscode³ en overhandigen bij de start van hun werk een VOG aan de (algemene)kerkenraad.⁴

In de regel zijn er twee vertrouwenspersonen, een vrouw en een man. Gemeenteleden hebben dan een keuze wie ze willen benaderen en de vertrouwenspersonen zelf hebben iemand om mee te overleggen en samen te werken. De vertrouwenspersonen werken met het meldprotocol (zie onder 5) en volgen, waar nodig, de beschikbare handreikingen zoals het Protocol voor gemeenten die worden geconfronteerd met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties.⁵ Gemeenteleden kunnen bij vertrouwenspersonen terecht met hun verhaal, vragen, vermoedens en meldingen. Afhankelijk van de situatie kan de vertrouwenspersoon verwijzen en de melder bijstaan in gesprekken met anderen en bij aangiftes en klachtenprocedures. Zij doen niet aan waarheidsvinding en gaan niet zelf op onderzoek uit. De vertrouwenspersonen zijn geen therapeut, mediator, pastoraal medewerker of advocaat. Zij staan naast het gemeentelid dat zich bij hen meldt, hebben een luisterende taak en ondersteunen de betreffende persoon. Vertrouwenspersonen kunnen bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente ook zelf proactief iemand benaderen.

Vertrouwenspersonen vragen in de gemeente op beleids- en uitvoerend niveau met regelmaat aandacht voor preventie tegen grensoverschrijdend gedrag en zijn alert op de uitvoering van het beleid van de kerkenraad op dit terrein.

³ Zie model 'gedragscode voor vrijwilligers in het kader van een veilige gemeente' (najaar 2022) op <http://www.protestantsekerk.nl>

⁴ Het is ook mogelijk om als buurgemeenten of ring van gemeenten gezamenlijk twee (of meer) vertrouwenspersonen aan te stellen. Zie daarvoor het model 'gemeentevertrouwenspersonen in de ring' op <http://www.protestantsekerk.nl>

⁵ Dit protocol is onder meer te vinden op <http://www.smpnr.nl/> Dit meldpunt seksueel misbruik in de kerk is een samenwerkingsverband van negen kerkgenootschappen, waaronder de Protestantse Kerk in Nederland.

3. Profiel en taken van de vertrouwenspersonen

Bij het profiel van een vertrouwenspersoon spelen de volgende elementen een rol:

Kennis en vaardigheden:

- hbo of wo werk- en denkniveau.
- professionele gespreksvaardigheden.
- verplicht tot geheimhouding (net als ambtsdrager), ook tegen de melder over eventuele andere casuïstiek.
- in staat te bepalen wanneer de grenzen van de eigen taak bereikt zijn en te kunnen doorverwijzen.
- aantoonbare kennis van de problematiek van machtsmisbruik (na volgen van scholing).
- kennis van de sociale kaart, waaronder Meldpunt SMPR, Veilig Thuis, procedure bij de politie.
- kennis van de kerk (cultuur en structuur).

Persoonlijke kenmerken:

- lid van de Protestantse Kerk in Nederland.
- communicatief vaardig.
- integere en evenwichtige persoonlijkheid.
- luisterende en respectvolle houding.
- empathisch vermogen.
- betrouwbaar.
- onbevooroordeeld, open en neutraal.
- inzicht in eigen handelen en reflectief.
- kan flexibel inspelen op wisselende situaties.
- kan grenzen stellen aan wat een ander mag verwachten en kan verwachtingen hanteren.

De taken van de vertrouwenspersoon richten zich op volgende aspecten:

Voorlichting en preventie:

- zichtbaar zijn in de gemeente (middels kerkblad en website) en voor taak- en ambtsdragers van de gemeenten.
- aanjager zijn van het gesprek over 'veilige gemeente' op verschillende niveaus van het kerkenwerk.

Signaleren:

- alert zijn op en goed luisteren naar signalen uit de gemeenten van mogelijk misbruik/grensoverschrijdend gedrag.
- eerste aanspreekpunt en luisterende steun voor mensen uit de gemeenten die in vertrouwen iets kwijt willen over wat nu speelt of in het verleden heeft afgespeeld aan grensoverschrijdend gedrag.
- meedenken met de melder over eventuele aangiftes of klachtenprocedures en de melder daarin begeleiden.
- op verzoek en met instemming van de melder deze in bijzondere omstandigheden vertegenwoordigen.
- melders en anderen adviseren over mogelijke vervolgtrajecten.
- handelen volgens de protocollen en advies vragen bij het Meldpunt SMPR.
- zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke (Veilig Thuis, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, plaatselijk maatschappelijk werk) kerkelijke (kerkelijk meldpunt SMPR) of juridische hulp (bijv. advocaat via Langzs).

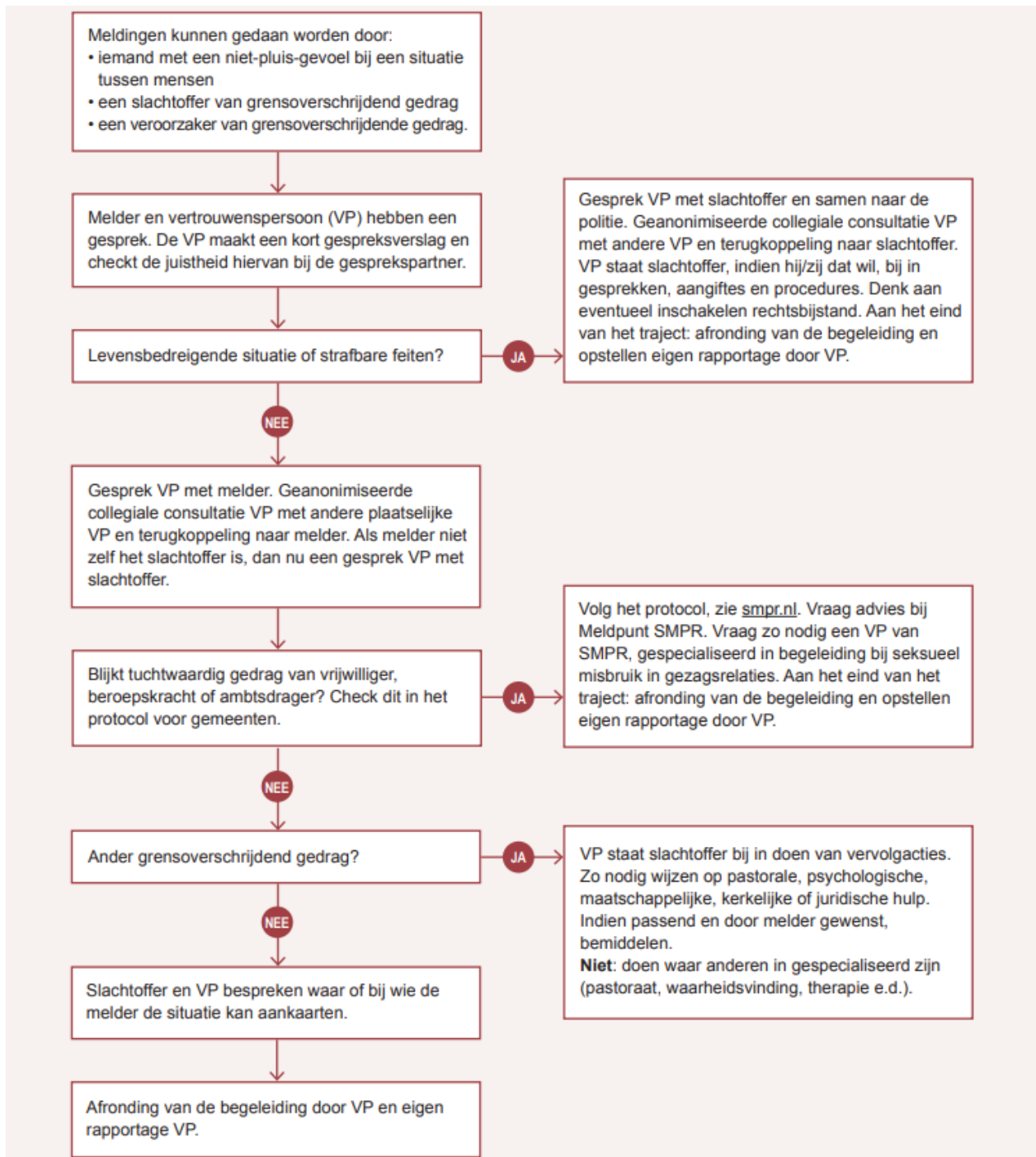
Persoonlijke ontwikkeling en beleidsontwikkeling:

- volgen van relevante cursussen, bijwonen van (regionale) intervisiebijeenkomsten, studiedagen en vergelijkbare bijeenkomsten.
- bijhouden van een persoonlijke registratie.
- vanuit deze registratie jaarlijks rapporteren aan de kerkenraad waarbij omstandigheden en personen onherkenbaar zijn en waarbij de rapportage is voorzien van een analyse en zo nodig beleidsaanbevelingen.

4. Meldprotocol als handreiking voor vertrouwenspersonen bij een melding van grensoverschrijdend gedrag

Hieronder wordt beschreven hoe een vertrouwenspersoon met een melding kan omgaan:

Mogelijke signalen die kunnen wijzen op grensoverschrijdend gedrag

(wees zorgvuldig, niet alles duidt op grensoverschrijdend gedrag):

- iemand wil niet meer met een activiteit meedoen en wil niet aangeven waarom.
- iemand wil niet meer met een persoon te maken hebben en wil niet aangeven waarom.
- iemand krijgt erg veel aandacht van iemand met een specifieke taak in de gemeente.
- iemand zondert zich regelmatig af met een ander gemeentelid.
- iemand wil graag alleen de crèche of een andere kinder- of jeugdactiviteit leiden.
- iemand praat vaak over onderwerpen die met seks te maken hebben.

Belangrijk is in ieder geval om naar je intuïtie te luisteren. Heb je twijfels, spreek die dan uit.

5. Model overeenkomst van opdracht m.b.t. vertrouwenspersoon

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Onze gemeenschap onderschrijft dit uitgangspunt. Daarom heeft de (algemene) kerkenraad preventiebeleid in het kader van 'veilige gemeente' opgesteld. Tot dit beleid behoort het aanstellen van vertrouwenspersonen.

1. De ... ..[vul in: naam gemeente/kerkplek] verklaart hierbij dat ze voor haar gemeenschap de volgende persoon als vertrouwenspersoon heeft aangesteld en dat ze zal voldoen aan alle daaruit vloeïende verplichtingen, zoals vastgesteld in de regelgeving van de Protestantse Kerk.
2. Als vertrouwenspersoon wordt aangesteld ... .. [vul in: naam en woonplaats].
3. De vertrouwenspersoon verklaart dat zij/hij als vertrouwenspersoon wil optreden overeenkomstig de aanwijzingen in het profiel van de vertrouwenspersoon.
4. De vertrouwenspersoon verklaart de werkzaamheden in overleg en afstemming met de andere vertrouwenspersoon te verrichten met wie dezelfde overeenkomst van opdracht is aangegaan.
5. De vertrouwenspersoon verklaart hierbij geheim te houden alle zaken die haar/hem in de uitoefening van de taak ter kennis komen en een vertrouwelijk karakter dragen. De vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht overeenkomstig de kerkorde (ord. 4-2), met inachtneming van de wettelijke kaders van de Nederlandse overheid.
6. De kerkenraad communiceert over de aanwezigheid en bereikbaarheid van de vertrouwenspersonen met regelmaat via kerkblad, weekbrief en/of website en biedt tevens publicatieruimte aan de vertrouwenspersoon zelf. Daarnaast is er ruimte voor inbreng tijdens een gemeenteavond en/of kerkelijke vergadering.
7. Eén moderamenlid is het aanspreekpunt voor de aangestelde vertrouwenspersonen. Tenminste jaarlijks is er een gesprek met de vertrouwenspersonen over hun bevindingen en aanbevelingen.
8. Elke vertrouwenspersoon wordt aangesteld voor een periode van 4 jaar ⁶, met de mogelijkheid van verlenging voor 4 jaar.
9. Eenzijdige opzegging van het contract is door beide partijen mogelijk. In het geval deze overeenkomst door een van de partijen ontbonden wordt, verplicht een ieder zich om de lopende zaken af te handelen of over te dragen.
10. De door de vertrouwenspersoon gemaakte onkosten, zoals kosten voor training, reizen en contacten per telefoon of internet, vergoedt de gemeente op declaratiebasis.

.....[vul in: plaats]   ... .. [vul in: datum]

Voorzitter kerkenraad .....

Voorzitter college van kerkrentmeesters .....

Vertrouwenspersoon .....

⁶ Deze termijn sluit aan bij de periode die doorgaans geldt voor ambtsdragers. Desgewenst kan de (algemene) kerkenraad een hiervan afwijkende termijn bepalen.

6. Tot slot

- Vrijwilligers van PKN gemeenten die met kwetsbare groepen werken, dienen voor 1 juli 2025 een VOG te kunnen overleggen. De algemene kerkenraad cq wijkkerkenraden van Hervormd Ambacht en de kerkenraad van De Open Hof maken beleid voor welke vrijwilligers een VOG wordt aangevraagd.
- Als vertrouwenspersoon kan worden gekozen voor iemand uit 1 van de van de eigen PKN gemeentes en/of een samenwerking te zoeken met andere gemeenten (bijvoorbeeld Zwijndrecht of Ridderkerk);
- De (algemene) kerkenraad van Dorpskerk, Elim en Ark en de kerkenraad van de Open Hof starten gezamenlijk de sollicitatieprocedure en bekijken wie deze procedure uitvoeren (hierbij ook denken aan het budget).
- Definitieve aanstelling van de vertrouwenspersoon door de algemene kerkenraad Hervormd Ambacht en de kerkenraad van De Open Hof;

Vastgesteld door de Algemene Kerkenraad van Hervormde Ambacht op 7 mei 2024 en op 19 juni 2024 door de kerkenraad van "De Open Hof".

Bijlage:

Gebruikte afkortingen in Concept Veilige Gemeente (Eerst benoemd als Concept Vertrouwenspersoon)

GCKO Generale College voor de KerkOrde

LANGZS Landelijk AdvocatenNetwerk Gewelds- en ZedenSlachtoffers

PKN Protestantse Kerk in Nederland

SMPR Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties

VOG Verklaring Omtrent het Gedrag waaruit blijkt dat gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving

VP Vertrouwens Persoon